ΒΙΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ: Γέροντας Σωφρόνιος (Σαχάρωφ), Ο Οικουμενικός αγιορείτης του Έσσεξ (Επιμέλεια Παναγιώτης Μπούρδαλας)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 16 Ιουνίου, 2006

(Μόσχα Ρωσίας 1896 - Έσσεξ Αγγλίας 11-07-1993)

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Α. Γέννηση - ανατροφή:

Ο Γέροντας γεννήθηκε στην Μόσχα της Τσαρικής Ρωσίας από ορθόδοξους γονείς το 1896, στις 22 Σεπτεμβρίου, 04.00 η ώρα το πρωί. Ήταν το δεύτερο παιδί μιας οικογένειας με άλλα εννέα αδέλφια. Πέθανε όμως τελευταίος απ' όλα τ' αδέλφια του. Βαφτίστηκε στην εκκλησία του Σωτήρα και πήρε το όνομα Σέργιος. Από την παιδική του ηλικία έδειχνε μια σπάνια ικανότητα στην προσευχή. Σαν νέος μάλιστα μπορούσε να απαντά σε θέματα θεολογικά από αιώνων ζητούμενα. Έτσι από νωρίς είχε καταληφθεί από επείγουσα επιθυμία να εισχωρήσει στην καρδιά της θείας αιωνιότητας.

Β. Νεανικές περιπλανήσεις:

Μπαίνει ως μαθητής στη Κρατική Σχολή Καλών Τεχνών της Μόσχας και επιδόθηκε στη ζωγραφική. Την ίδια περίοδο απέκτησε ενδιαφέρον για τον Βουδισμό και γενικότερα για την Ινδική Φιλοσοφία. Αυτή η παιδεία άλλαξε την πορεία της εσωτερικής του ζωής. Ο ανατολικός μυστικισμός του φαινόταν τώρα βαθύτερος του Ορθόδοξου Χριστιανισμού. Η σύλληψη του Υπερ-προσωπικού Απολύτου του παρουσιαζόταν πιο πειστική παρά του προσωπικού Θεού. Σαν νέος έζησε τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την Οκτωβριανή Επανάσταση του 1918. Τα γεγονότα αυτά τον οδήγησαν στην ιδέα ότι η αιτία που οδηγεί στα δεινά είναι η ύπαρξη αυτή καθ' αυτή. Γι' αυτό προσπάθησε να απογυμνωθεί απ' όλα τα ορατά ή πνευματικά είδωλα.

Στον τελευταίο όροφο ενός κτιρίου της Μόσχας βασανιζόταν καθημερινά να λύσει τα μυστήρια της ζωής…
Σε κάποια φάση άρχισε να ασχολείται με την γιόγκα, αλλά ως φορέας μέρους της Ρωσορθόδοξης παράδοσης δεν έχασε την αγάπη του για την ωραιότητα της φύσης. Επί πλέον σαν καλλιτέχνης είχε μεγάλα προβλήματα για να εργασθεί στη μετεπαναστατική Ρωσία. Γι' αυτό άρχισε να επιζητεί την μετανάστευση στη Δυτική Ευρώπη.

Γ΄. Στην Γαλλία:

Το 1921 (25 ετών) φτάνει στη Γαλλία, το Ευρωπαϊκό κέντρο των ζωγράφων. Ταξίδεψε και έφτασε πρώτα στην Ιταλία, όπου θαύμασε τα αριστουργήματα της Αναγέννησης. Ύστερα και από μια σύντομη παραμονή στο Βερολίνο της Γερμανίας έφτασε στο Παρίσι, την λεγόμενη πόλη του φωτός.
Δόθηκε με την ψυχή και το σώμα στη Ζωγραφική. Τα έργα του έγιναν δεκτά στα καλλιτεχνικά σαλόνια και πήρε μέρος σε Εκθέσεις με μεγάλη επιτυχία. Όμως η καθαρή διανόηση δεν του γέμιζε την ψυχή. Τότε ξαφνικά θυμήθηκε την εντολή του Ιησού για την αγάπη προς το Θεό «*εξ όλης της καρδίας και εξ όλης της διανοίας*».
Έτσι αν η ενασχόληση με τον ανατολίτικο μυστικισμό, του ήταν σαν κεραυνός στο σκοτάδι, η τωρινή αποκάλυψη ήταν φωτεινή σαν λάμψη!
Διανόηση χωρίς αγάπη δεν είναι αρκετή. Έτσι το 1925 (29 ετών) ο Χριστός επικράτησε μέσα του, …η προσευχή για τον προσωπικό Θεό ήταν φυλαγμένη στην καρδιά του και απευθυνόταν πρώτα και κύρια στο Χριστό.
Ο ίδιος διηγείται:
«*Ήμουν στο Παρίσι, τα είχα όλα, ζούσα με τον καλλιτεχνικό κόσμο του Παρισιού και συμμετείχα σε όλες τις εκδηλώσεις. Όμως τίποτα δεν μου έδινε χαρά και ανακούφιση. Μετά από κάθε εκδήλωση του καλλιτεχνικού κόσμου, είχα μέσα μου κενό και αγωνία. Ο λογισμός μου, μου έλεγε πως κάτι πρέπει να κάμω, για να φύγω από το αδιέξοδο, που με συνείχε. Όμως δεν εύρισκα λύση.*
Ένα βράδυ, μετά από μία διασκέδαση, ανέβαινα στο σπίτι μου με σκυμμένο το κεφάλι και αργό βήμα. Έλεγα πως αυτή η ζωή είναι βάναυση, είναι ανιαρή. Τότε σκέφτηκα να γίνω μοναχός, όμως πού και πώς δεν είχα ιδέα. Ήμουν Ρώσος εμιγκρέ-πρόσφυγας στη Γαλλία. Εκεί υπήρχαν πολλοί Ρώσοι, οι οποίοι ίδρυσαν το Θεολογικό Ινστιτούτο Του Αγίου Σεργίου….. Στο Ινστιτούτο του Αγίου Σεργίου, όλοι μιλούσαν για Θεό, αλλά Θεό δεν είδα, ενώ όταν πήγα στο Άγιο Όρος, κανείς δεν μιλούσε για Θεό και όλα έδειχναν τον Θεό».
Εισάγεται στο Ορθόδοξο Θεολογικό Ινστιτούτο του Παρισιού, με την ελπίδα να μάθει πώς να …προσεύχεται και πώς να καταπολεμήσει τα πάθη του! Ένα χρόνο οι σπουδές δεν του έδωσαν το κλειδί για τη …Βασιλεία των Ουρανών. Αποφασίζει λοιπόν να γίνει μοναχός.

Δ΄. Στο Άγιο Όρος:

Ο νεαρός αλλά έμπειρος στις αναζητήσεις του σπουδαστής φτάνει το 1925 στην Αθήνα και με καράβι από τον Πειραιά εγκαταβιώνει στο Ρωσικό Μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονα, στα Δυτικά παράλια του Άθωνα. Στην ψυχή του αισθανόταν ένα αίσθημα απελπισίας για τον κόσμο που απομακρύνθηκε απ' τον Θεό, αλλά και ένα αίσθημα αναστάσεως. Έτσι η προσευχή του έγινε ένδυμα και αναπνοή.
Μετά από τέσσερα χρόνια γνωρίζει το σημαντικότερο πρόσωπο της ζωής του στη Γη, τον Άγιο Ρώσο γέροντα Σιλουανό, τον Αθωνίτη. Ο γέροντας γίνεται πνευματικός του οδηγός. Ο ίδιος όμως δεν τολμούσε να ονειρευτεί ένα τέτοιο θαύμα!
Επί οκτώ χρόνια περίπου κάθισε κοντά στον γέροντα (μέχρι τον θάνατό του, 24-9-1938). Ο Σωφρόνιος έγινε επιστήθιος αλλά και πιστός μαθητής του για πάντα... Ορφανός από τον πνευματικό του, και με ευλογία του ηγουμένου της Ι. Μ. και του Συμβουλίου της αναχωρεί για την «έρημο» του Αγίου Όρους, τα γνωστά Καρούλια. Εκεί από φήμες έμαθε για τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο! Η προσευχή του τότε ενισχύθηκε χάριν όλης της ανθρωπότητας. Προσευχόταν για τους σκοτωμένους, για τους φονιάδες, για να μην νικήσει το κακό...
Η απομόνωσή του πήρε τέλος όταν «υποχρεώθηκε» κατά κάποιο τρόπο να γίνει εξομολόγος και πνευματικός πατέρας των αδελφών της Ι. Μονής του Αγίου Παύλου, Οσίου Γρηγορίου, Οσίου Σίμωνος Πέτρας, Οσίου Ξενοφώντος, αλλά και άλλων κελιών και σκητών, στα Νοτιοδυτικά παράλια του Άθωνα. Είχε βέβαια από καιρό αρχίσει να δέχεται αναχωρητές και ερημίτες όπως και να κάνει σ' αυτούς επισκέψεις. Ήταν μια δύσκολη και άκρως επικίνδυνη αποστολή.
Μετά από τέσσερα χρόνια στους βράχους υπάκουσε στην Μονή του Αγ. Παύλου να ζήσει σ' ένα σπήλαιο κοντά στο μοναστήρι. Το σπήλαιο ήταν στην απομόνωση, αλλά είχε και παρεκκλήσιο για τους σπηλαιώτες, λαξευμένο σε βράχο.
Το χειμώνα το νερό έφτανε μέχρι το κρεβάτι και ούτε φωτιά μπορούσε να ανάψει! Η επισφαλής υγεία του τον ανάγκασε να το εγκαταλείψει τον τρίτο χειμώνα...

Ε΄. Πάλι στην Γαλλία...εκδότης:

Μετά από αυτό κατάφυγε στην ...Γαλλία όπου θα έκανε μια χειρουργική επέμβαση και θα αποτελείωνε το βιβλίο που έγραφε για τον γέροντά του Σιλουανό. Υπολόγιζε να μείνει ένα χρόνο, αλλά ...άλλες οι βουλές του Κυρίου! Το 1948 (52 ετών) εκδίδει τα χειρόγραφα του Αγ. Σιλουανού με ανάλυση της διδασκαλίας του και με την βιογραφία του. Αυτή την έκδοση την φιλοτέχνησε μόνος του! Το 1952 ακολουθεί μια έντυπη έκδοση. Ύστερα ακολουθούν οι μεταφράσεις στην Αγγλική, Γερμανική, Ελληνική, Γαλλική, Σερβική και συνέχεια σε άλλες γλώσσες. Πρόκειται για το πασίγνωστο βιβλίο «Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης», που σήμερα κυκλοφορεί από το μοναστήρι του Έσσεξ.

Εδώ να σημειώσουμε και την συγγραφή των εξής υπόλοιπων βιβλίων:

1). Περί προσευχής
2). Άσκηση και Θεωρία
3). Η ζωή Του ζωή μου

Η αντίδραση των ασκητών του Αγίου Όρους ήταν πάρα πολύ ενδιαφέρουσα για τον συγγραφέα. Βεβαίωσαν ότι το βιβλίο ήταν μια αληθινή ακτινοβολία των αρχαίων παραδόσεων του Ανατολικού Μοναχισμού. Αναγνώρισαν τον Σιλουανό σαν πνευματικό κληρονόμο των μεγάλων πατέρων της Αιγύπτου και Παλαιστίνης!

Στ΄. Στη Μόσχα:

Αυτό τον καιρό επισκέπτεται την Μόσχα για να προσκυνήσει τους τάφους των γονέων του. Πήγε στην παιδική του γειτονιά , όπου βρήκε το σπίτι του Δημόσια Υπηρεσία. Αργότερα έμαθε ότι όλα τα’ αδέλφια του ήταν στη ζωή (εκτός από τον μεγαλύτερό του αδελφό Βόρι πού πέθανε 14 ετών πριν φύγει απ’ τη Μόσχα). Επέστρεφε στην πατρίδα του σαν καλλιτέχνης και σαν Ιερέας. Οι συγγενείς του έμαθαν που λειτούργησε μια Κυριακή και βρέθηκαν.. Έκτοτε η πιο μικρή του αδελφή, η Μαρία, τον επισκέπτονταν στο Έσσεξ της Αγγλίας.
Από το 1967 άρχισε να επισκέπτεται τη Μόσχα κάθε χρόνο, έως το 1981. Ο γέροντας έδινε πνευματική συμπαράσταση σ’ όλους συγγενείς του, και όχι μόνο...

Ζ΄. Στο Έσσεξ της Αγγλίας:

Την εποχή εκείνη (1959 και σε ηλικία 63 ετών) με θαυμαστές συνθήκες εγκαταβιώνει στο Έσσεξ της Αγγλίας, ιδρύει μια αδελφότητα και αρχικά δεχόταν όποιον ζητούσε την πνευματική του βοήθεια. Αργότερα κτίζει το Μοναστήρι του Τιμίου Προδρόμου. Η ηλικία του και η φθίνουσα υγεία του τον ανάγκασαν να αναθέτει πολλή απ’ την δραστηριότητά του στους μοναχούς του. Αυτός αφιερώνεται στη λειτουργία! Είναι γεμάτος μέχρι τα χείλη με τη γνώση του Θεού. Είναι καθαρός, σπλαχνικός και αυστηρός στις κρίσεις του, πράγμα που οδηγεί τον άλλο σε νέες ενδοσκοπήσεις.
Γι’ αυτόν η δημιουργία είναι μια άλλη λέξη της ελπίδας. Η Θεία Λειτουργία γινόταν στο ναό των Αγίων Πάντων, η οποία πάντα γέμιζε από πιστούς που έφταναν (και φτάνουν) από το Λονδίνο. Οι αιτήσεις, τα ειρηνικά απαγγέλλονταν αργά, καθαρά, με τη βαθιά φωνή του, με προφορά σαφή είτε στην Αγγλική, είτε στην Ελληνική ή στη Γαλλική. Το πρόσωπό του και όλο του το είναι περικλείονταν από κάποιο φως που σκορπούσε ειρήνη και γαλήνη... Όλος ο κόσμος έφερνε φαγητό και κατόπιν ακολουθούσε «κοινή τράπεζα»... Στο Μοναστήρι αυτό .delta;ημιουργούνται από τότε πολλοί και δυνατοί δεσμοί φιλίας.
Η κάθε εκδήλωσή του δίδασκε να έχουν οι πιστοί αγάπη στην καρδιά τους. Ήταν φορές που έπαιζε με τα παιδιά των προσκυνητών. Έλεγε συχνά: «*Τα παιδιά καταλαβαίνουν πολύ καλά αυτά πού τους. Πρέπει να τους μιλάς με σεβασμό όπως*

στους μεγάλους, αν και οι μεγάλοι δεν καταλαβαίνουν όπως αυτά!...». Έλεγε, ότι για να μη φύγει ένα παιδί από τον δρόμο της Εκκλησίας, δεν φτάνουν μόνο οι καλοί πνευματικοί, αλλά θα πρέπει και οι γονείς να δίνουν το ανάλογο παράδειγμα στα παιδιά...
Όταν ήθελε να αποφασίσει περί ενός προβλήματος διερωτιόταν: «*Τι θα μου έλεγε η Μετάνοιά μου και οι πατέρες του Αγίου όρους;*» Ευτυχώς που ο Θεός καταξίωσε τον π. Σωφρόνιο να αποκαλύψει τον πλούτο της Ορθοδόξου παραδόσεως στη Δύση. Ευτύχισε μάλιστα να γνωρίσει την επίσημη αναγνώριση της αγιότητας του πνευματικού του πατέρα Σιλουανού το 1987, αλλά και τον εγκαινιασμό του πρώτου ναού προς τιμήν του οσίου Σιλουανού.
Στις 11 Ιουλίου του 1993, πλήρης ημερών (97 ετών) και αφού όργωσε πνευματικά όλη την Ευρώπη και πάλεψε στα νιάτα του με τις αξίες της Άπω Ανατολής, κοιμήθηκε «προς Κύριον». Ο τάφος του γέροντα είναι στο μέσο του κτιστού κοιμητηρίου της Μονής...

Η΄. Λόγοι του γέροντα:

1). «*... Κάθε άνθρωπος,* ***βλέπει στους άλλους μόνον αυτό, που γνώρισε*** *με την πνευματική του πείρα για τον εαυτό του. Γ' αυτό η στάση του ανθρώπου προς τον πλησίον του είναι* ***σίγουρο κριτήριο για το βαθμό αυτογνωσίας*** *στον οποίο έφτασε.*
Όποιος έμαθε από τον ίδιο του τον εαυτό του σε ποιο βάθος και σε ποια ένταση μπορούν να φτάσουν ***οι οδύνες του ανθρωπίνου πνεύματος****, όταν αποχωριστή από το φως της αληθινής υπάρξεως, κι όποιος κοντά σ' αυτό έμαθε και****το μεγαλείο του ανθρώπου****, όταν βρίσκεται κοντά στο Θεό. Μόνο αυτός γνωρίζει πως κάθε ανθρώπινη ύπαρξη έχει αιώνια αξία, μεγαλύτερη απ' όλο τον υπόλοιπο κόσμο....*».
(Ο ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ, σελ. 105-106).

2). «*...****Η προσευχή του Ιησού*** *κατά την ουσίαν αυτής υπέρκειται παντός εξωτερικού σχήματος, εν τη πράξει όμως οι πιστοί ένεκα της ανικανότητος αυτών να σταθούν εν αυτή «καθαρώ νοΐ» επί μακρόν χρόνον, χρησιμοποιούν* ***το κομβοσχοίνιον*** *χάριν πειθαρχίας.*
Εν τω Αγίω Όρει του Άθω το πλέον διαδεδομένον κομβοσχοίνιον φέρει εκατό κόμβους διηρημένους εις τέσσαρα μέρη των είκοσι πέντε κόμβων. Ο αριθμός των προσευχών και των μετανοιών καθ' ημέραν και νύκτα ορίζεται ***αναλόγως της δυνάμεως εκάστου και των πραγματικών συνθηκών της ζωής αυτού****...*».
(Περί Προσευχής, http://www.rel.gr/index.php?rpage=gerontes/sofronios&rpage2=showkeimeno.php&link_id=3).

3). «*...Κατά την εκκλησιαστικήν αντίληψιν υπάρχουν* ***τρεις βαθμοί*** *πνευματικής καταστάσεως του ανθρώπου: η υπερφυσική κατάστασις, η φυσική και η παρά φύσιν*

ή εναντίον της φύσεως.
*Η παρθενία και η μοναχική σωφροσύνη, εννοούμεναι **ως δωρεαί της χάριτος**, ανήκουν εις την πρώτην κατάστασιν. Εις την δευτέραν κατάστασιν κατατάσσεται **ο ευλογημένος γάμος**. Πάσα άλλη μορφή σαρκικής ζωής είναι πνευματικώς **ή κατωτέρα ή παρά φύσιν**...*
Ο καθηγιασμένος γάμος, ο πειθαρχημένος, ο χωρίς διαστροφήν, διατηρεί τον άνθρωπον φυσικώς και ηθικώς, ενώ πάσα άλλη μορφή σαρκικής απολαύσεως, έστω και υπό ονειρώδη μόνον μορφήν, διαφθείρει ολόκληρον τον άνθρωπον, ήτοι την ψυχήν και το σώμα».
(ΑΣΚΗΣΙΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ, Περί των βάσεων της ορθοδόξου ασκήσεως, σελ. 62 και http://www.rel.gr/index.php?rpage=gerontes/sofronios&rpage2=showkeimeno.php&link_id=1).

4). *«...Δια τους λόγους τούτους είμεθα κατηγορηματικώς πεπεισμένοι ότι είναι αναγκαία η χρήσις της παραδεδομένης Λειτουργικής γλώσσης εν ταις εκκλησιαστικαίς ακολουθίαις. Ουδόλως υπάρχει ανάγκη αντικαταστάσεως αυτής υπό της γλώσσης της καθ ημέραν ζωής, πράγμα όπερ αναποφεύκτως θα καταβιβάση το πνευματικόν επίπεδον και **θα προξενήση ούτως ανυπολόγιστον ζημίαν.***
Είναι άτοποι οι ισχυρισμοί περί του δήθεν ακατανοήτου δια πολλούς συγχρόνους ανθρώπους της παλαιάς εκκλησιαστικής γλώσσης, μάλιστα δε δι ανθρώπους εγγραμμάτους και πεπαιδευμένους εισέτι. Δι αυτούς η εκμάθησις εντελώς μικρού αριθμού λέξεων, αίτινες δεν είναι εν χρήσει εις την καθ ημέραν ζωήν, είναι υπόθεσις ολίγων ωρών.
*Πάντες ανεξαιρέτως καταβάλλουν **τεραστίας προσπαθείας δια την αφομοίωσιν πολυπλόκων** ορολογιών διαφόρων τομέων της επιστημονικής ή της τεχνικής γνώσεως, της πολιτικής, της νομικής και των κοινωνικών επιστημών, γλώσσης φιλοσοφικής ή ποιητικής και τα παρόμοια.*
Δια τί λοιπόν αναγκάζομεν την Εκκλησίαν να απολέση γλώσσαν απαραίτητον δια την έκφρασιν υψίστων μορφών της θεολογίας και των πνευματικών βιωμάτων;...».
(ΟΨΟΜΕΘΑ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΚΑΘΩΣ ΕΣΤΙ, Περί της λειτουργικής γλώσσης, σελ. 375 και http://www.rel.gr/index.php?rpage=gerontes/sofronios&rpage2=showkeimeno.php&link_id=5).

5). *«...Προσήλωσε το νου σου στο Θεό και θα 'ρθει η στιγμή κατά την οποία θα αισθανθείς το **άγγιγμα του Αιώνιου Πνεύματος στην καρδιά σου.** Αυτό το θαυμάσιο πλησίασμα του πανάγιου Θεού, υψώνει το πνεύμα στις σφαίρες του άκτιστου Όντος και ο νους λαβαίνει πείρα όλων όσα υπάρχουν εκεί.*
***Η αγάπη** ξεχειλίζει σαν ποταμός φωτός **σε όλη τη κτίση**. Η φυσική καρδιά αισθάνεται αυτή την αγάπη σαν πνευματική, μεταφυσική...».*
(Η ζωή Του ζωή μου, 11. Η πείρα της αιωνιότητας με την προσευχή, σελ.109).

6). *«... Οι πιστεύοντες εις τον Χριστόν **διά πίστεως ελευθέρας πάσης***

αμφιβολίας *ως Θεόν Δημιουργόν και Θεόν Σωτήρα ημών, εν παραφορά μετανοίας, λαμβάνουν πείραν και του άδου και της αναστάσεως, πριν ή γευθούν του σωματικού θανάτου.*
Η μετάνοια είναι απλώς νοητική πράξις, ***ως αλλαγή της διανοητικής ημών προσεγγίσεως προς παν τελούμενον εν τω κόσμω.***
Η αλλαγή αύτη, η στροφή του νοός, συνοδεύεται κατά φυσικόν τρόπον υπό αισθήσεως πικρίας δια την αχρειότητα ημών και υπό θλίψεως καρδίας δια τον χωρισμόν ημών από του Αγίου Θεού....».
(ΟΨΟΜΕΘΑ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΚΑΘΩΣ ΕΣΤΙ, Περί μετανοίας, σελ. 69).

7). *«... Αγωνίζομαι να περιγράψω την* ***Επιστήμην****, την πλέον μεγαλειώδη εξ όσων γνωρίζει η Γη και ο Ουρανός. Αφομοιούται αύτη ουχί εν ολίγοις χρόνοις ακαδημαϊκών σπουδών, αλλά δι' όλης της υπάρξεως ημών.*
Η οντολογική και ουχί αφηρημένη γνώσις ***αποκτάται δια της συμμετοχής ημών εις το είναι****. Δια το της φλογεράς μετανοίας και της διαμονής ημών εν τω πνεύματι των εντολών δίδεται εις ημάς η φοβερά αύτη ευλογία...».*
(ΟΨΟΜΕΘΑ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΚΑΘΩΣ ΕΣΤΙ, Περί της Γεθσημανίου προσευχής, σελ. 388).

8). *«... Η αληθινή Εκκλησία διαφυλάσει πάντα άθικτη τη διδασκαλία του Χριστού, αλλά δεν την κατανοούν όλοι όσοι θεωρούν τον εαυτό τους μέλος της; Εκκλησίας και μιλούν μάλιστα εξ ονόματός της. Γιατί οι θύρες της αγάπης της είναι διάπλατα ανοιγμένες για κάθε άνθρωπο, ανεξάρτητα από την πνευματική του πρόοδο, αρκεί να ομολογεί πίστη και πόθο για σωτηρία.*
Γι' αυτό στη δεδομένη εμπειρική ζωή της Εκκλησίας παρουσιάζεται πάντα μια ανάμειξη της αλήθειας που εκδηλώνεται στην αγιότητα του βίου, με την αναλήθεια που εισάγεται από τις αμαρτίες των ασθενών μελών της, χωρίς ν' αποκλείονται και ορισμένοι εκπρόσωποι της αγίας ιεραρχίας...».
(Ο ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ, σελ. 265).

9). «*Ευλογία Κυρίου μενέτω εφ' υμάς εις τους αιώνας, του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Αμήν.*
Ευχαριστώ πάντας υμάς, τους προσελθόντας σήμερον, καθ' ήν ημέραν εορτάζομεν την μνήμην του μεγάλου και πολυπαθούς δια την Εκκλησίαν του Χριστού Σωφρονίου, του αναδειχθέντος Πατριάρχου Ιεροσολύμων.
Ολίγος χρόνος έμεινε εις εμέ να ζήσω μεθ' υμών. Αλλά ***Εκείνο το Πνεύμα το Άγιον****, το εκ του Πατρός εκπορευόμενον, το Οποίον εφανέρωσεν εις ημάς ο Υιός Ιησούς Χριστός,* ***παραδίδω υμάς****. 11 Μαρτίου 1993*».
(ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΛΟΓΟΣ, ΑΣΚΗΣΙΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ, σελ. 191).

Θ΄. Έγραψαν για τον γέροντα:

1). «… Ο Αρχιμανδρίτης Σωφρόνιος ήταν πεισμένος ότι η εντολή του Χριστού μέσω του Γέροντα Σιλουανού «***έχετε κατά νου την κόλαση, και μην απελπίζεσθε*** » απευθυνόταν κύρια στο δικό μας αιώνα, το βυθισμένο στην απελπισία….».
(Rosemary Edmonds, συγγραφέας της εισαγωγής, Η ζωή Του ζωή μου, σελ.15).

2). «… Η πάλη αυτή, που διήρκεσε δεκαπέντε χρόνια, οδήγησε τον Σιλουανό σε αδαμιαία μετάνοια και έσχατη απόγνωση. Τότε παρενέβη ο Κύριος και του έδωσε το λόγο: «***Κράτει τον νουν σου εις τον άδην και μη απελπίζου*** » – Ο άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης σελ. 51 και 572. Ο λόγος αυτός του Κυρίου που ήχησε στην καρδιά του Σιλουανού έφερε σ αυτόν την πνευματική νίκη….
Ο γέροντας (Σωφρόνιος) πιστεύει ότι ο λόγος που δόθηκε στον άγιο Σιλουανό ήταν λόγος της πρόνοιας του Θεού. Αποσκοπούσε να αντισταθμίσει πνευματικά τον κίνδυνο της ολοκληρωτικής καταστροφής που ενέχει η επιστημονική ανακάλυψη του Αϊνστάιν. Τα δυο αυτά γεγονότα συμπίπτουν χρονικά.
Στις συνθήκες του συγχρόνου κόσμου η εμπειρία της κολάσεως είναι πραγματική κατάσταση, κοινή σε πολλούς ανθρώπους, που έρχονται συχνά αντιμέτωποι με τα τυραννικά αδιέξοδα και τη σύγχυση του νου….».
(Αρχιμ. Ζαχαρίας Ζάχαρος, ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ, «Κράτει τον νου σου εις τον άδην και μη απελπίζου», σελ. 354 και 367).

3). «… Εκτός από τη ζώσα και πρόσωπο με Πρόσωπο κοινωνία και γνώση του αληθινού θεού στις γραφές του Γέροντος Σωφρονίου επισημαίνεται και άλλη παράλληλη αλλά εσφαλμένη οδός προς απόκτηση του Απολύτου. Εδώ όμως πρόκειται περί του Υπερ-προσωπικού ή μάλλον απρόσωπου Απολύτου. Η θεωρία της οδού αυτής έχει την προέλευσή της στις ανατολικές θρησκείες.
Στην ασκητική του τύπου αυτού του υπερβατικού διαλογισμού επιδόθηκε και ο ίδιος, καθώς ομολογεί, επί οκτώ σχεδόν χρόνια κατά τη νεανικότητά του. Στις ημέρες μας, λόγω του ισχυρού ρεύματος εκκοσμικεύσεως που επικρατεί στο δυτικό ιδιαίτερα κόσμο, η θεωρία αυτή είναι ευρέως διαδεδομένη και ελκύει πολλούς ανθρώπους που επιθυμούν να βγουν από την μονοτονία και πλήξη της παραλυσίας του υλικού κόσμου..».
(Αρχιμ. Ζαχαρίας Ζάχαρος, ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ, Παραπλάνηση σε φανταζόμενο κόσμο, σελ. 49).

4). «… Η ηγουμενία του κάποτε θα είχε ένα τέλος. Ο ίδιος το επέλεξε. Στη θέση του τον αντικατέστησε ο πατήρ Κύριλλος, ένας άξιος συνεχιστής του έργου του Γέροντα. Ο Γέροντας παρουσίασε τον καινούργιο Ηγούμενο με λόγια όλο αλήθεια. Είπε πως οι δυνάμεις του δεν του επιτρέπουν πλέον να ασκεί διοικητικά καθήκοντα, πως ο άξιος συνεχιστής του είναι νέος και θα τα καταφέρει. Τίποτε άλλο…».
(Δήμητρα Β. Δαβίτη, Αναμνήσεις από τον ΓΕΡΟΝΤΑ ΣΩΦΡΟΝΙΟ του ΕΣΣΕΞ, σελ. 104).

Ι΄. Βιβλιογραφία:

1). Ο ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ, Ι. Μ. ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ, ΕΣΣΕΞ ΑΓΓΛΙΑΣ, 1985.

2). ΟΨΟΜΕΘΑ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΚΑΘΩΣ ΕΣΤΙΝ, έκδ. Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας 1996.
3). Αρχιμ. Σωφρονίου, Η ζωή του ζωή μου, μετ. Πρωτ. π. Δημήτριος Βακάρος, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη,1983.

4). Γέροντος Σωφρονίου Σαχάρωφ, Περί Προσευχής, έκδ. Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας.

5). Αρχιμ. ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ (Σαχάρωφ), ΑΣΚΗΣΙΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ, Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, 1996.

6). ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ π. ΣΙΛΟΥΑΝΟΥ ΤΟΥ ΑΘΩΝΙΤΟΥ, έκδ. Ι. Μ. ΣΙΜΩΝΟΣ ΠΕΤΡΑΣ, ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ, 1995, Β΄ έκδοσις βελτιωμένη.

7). Δήμητρα Β. Δαβίτη, Αναμνήσεις από τον ΓΕΡΟΝΤΑ ΣΩΦΡΟΝΙΟ του ΕΣΣΕΞ, β΄έκδ., ΑΘΩΣ,1999).

8). ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ, Αρχιμ. Ζαχαρία (Ζάχαρου), εκδ. Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, 2000.

9). Ιστοσελίδα «Ορθοδοξία», http://www.rel.gr/index.php?rpage=gerontes/sofronios&rpage2=.

10). ΕΝΟΡΙΑΚΟΣ ΠΑΛΜΟΣ, μηνιαίο εν. έντυπο Κοιμήσεως Θεοτόκου Οβρυάς Μεσσάτιδος, αρ. φ. 55, ΙΟΥΛΙΟΣ 2000, σελ. 12-16.